
Dokument zasedanja

B9-0330/2021

7.6.2021

PREDLOG RESOLUCIJE

ob zaključku razprave o izjavah Sveta in Komisije

v skladu s členom 132(2) Poslovnika

o sistematičnem zatiranju v Belorusiji in njegovih posledicah za evropsko varnost po ugrabitvah iz civilnega letala EU, ki so ga prestregle beloruske oblasti

(2021/2741(RSP))

Helmut Scholz

v imenu skupine The Left

Resolucija Evropskega parlamenta o sistematičnem zatiranju v Belorusiji in njegovih posledicah za evropsko varnost po ugrabitvah iz civilnega letala EU, ki so ga prestregle beloruske oblasti (2021/2741(RSP))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju poročila visokega komisarja Organizacije združenih narodov (OZN) za človekove pravice z dne 15. februarja 2021 o razmerah na področju človekovih pravic v Belorusiji v okviru predsedniških volitev leta 2020,
  - ob upoštevanju resolucije sveta OZN za človekove pravice z dne 5. marca 2021 o razmerah na področju človekovih pravic v Belorusiji tik pred predsedniškimi volitvami leta 2020 in po njih,
  - ob upoštevanju poročila poročevalca moskovskega mehanizma Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) o domnevni kršitvi človekovih pravic v zvezi s predsedniškimi volitvami v Belorusiji 9. avgusta 2020, ki je bilo objavljeno 5. novembra 2020, in ob upoštevanju priporočil v tem poročilu,
  - ob upoštevanju člena 132(2) Poslovnika,
- A. ker so beloruske varnostne službe in služba za kontrolo zračnega prometa prisilile Ryanairov let 4978 na poti iz Aten v Vilno k pristanku v Minsku, potem ko je bila prijavljena grožnja z bombo, o avtentičnosti katere pa se zdaj pojavljajo dvomi; ker je ta zadnji dogodek privedel k čedalje večji pozornosti mednarodne javnosti in h kritikam s strani številnih držav;
- B. ker je prisilni pristonek Ryanairovega letala zastrašil nedolžne potnike na krovu letala in prekršil temeljne varnostne standarde v civilnem letalstvu na splošno;
- C. ker je ta incident le najnovejši v celi vrsti političnih pripetljajev, ki so povzročili resno zaskrbljenost v velikem delu beloruske družbe, mnogih državljanov in opozicijskih sil, ki so že vsaj devet mesecev pod čedalje večjim pritiskom s strani sedanjega Lukašenkovega režima; ker je treba dotični dogodek motriti v okviru širšega družbenega, političnega in gospodarskega dogajanja v Belorusiji, ki je privedlo do polarizacije in globokih delitev v beloruski družbi;
- D. ker je razglasitev rezultatov volitev, ki so potekale 9. avgusta 2020, sprožila množične demonstracije, ki so izpodbijale legitimnost teh rezultatov; ker sta OZN in OVSE v svojih preiskavah in zaključkih potrdili poročila o resnih kršitvah človeških in demokratičnih pravic v Belorusiji tik pred predsedniškimi volitvami v letu 2020 in po njih, vštveši mnoga dejanja mučenja, prisilna izginotja, ugrabitve in samovoljne izgone, tudi politično motivirane samovoljne izgone članov nacionalnega koordinacijskega sveta z beloruskega ozemlja, samovoljne odvzeme prostosti in pridržanja, tudi mladoletnikov, spolno nasilje in nasilje zaradi spola, samovoljne odvzeme življenja, napade, nadlegovanje, ustrahovanje in samovoljna pridržanja pripadnikov politične

- opozicije, med drugim članov koordinacijskega sveta, zagovornikov človekovih pravic, predstavnikov civilne družbe, novinarjev in drugih medijskih delavcev ter oseb, ki so skušali na miren način uveljavljati svoje civilne in politične pravice, preprečevanje uveljavljanja pravice do svobodnega miroljubnega zbiranja, ter preprečevanje uveljavljanja pravice do mnenja in izražanja, tako na spletu kot drugje, tudi prek napadov na medije in rednega nadlegovanja novinarjev pri izvajanju njihovih legitimnih dejavnosti pri spremljanju množičnih zbiranj, preklica akreditacij tujih medijskih delavcev ter blokiranja spletišč neodvisnih medijev in celotnega interneta;
- E. ker je bilo po podatkih urada generalnega tožilca v obdobju od avgusta 2020 do aprila 2021 začetih več kot tri tisoč kazenskih postopkov v zvezi z organizacijo in izvajanjem nezakonitih množičnih prireditev in demonstracij; ker je urad poročal tudi o več kot 750 dejanjih domnevnega oskrunjenja stavb in poškodovanja lastnine, okrog 600 razžalitvah uradnih oseb in več kot 300 primerih nasilja ali grožnje nasilja nad policisti; ker je po ocenah v političnem priporu več kot 300 ljudi in ker je bilo po poročanjih v postopku pridržanja že več kot 30 000 oseb; ker je bilo prejetih mnogo poročil o domnevnem mučenju;
- F. ker so na demonstracijah novinarji, zlasti aktivisti z družbenih medijev in blogerji, redno pridržani; ker je bila stotinam novinarjev odvzeta prostost, na ducate je bilo prijetih in po poročanjih izpostavljenih nasilju, nekaj pa jih je bilo oglobljenih; ker so se novinarji znašli tudi v priporu, proti njim pa je bila vložena kazenska obtožnica; ker obstajajo mnoga pričevanja o tem, kako so oblasti preklicale akreditacije novinarjev, med njimi dopisnikov tujih medijev, od katerih so bili nekateri prijeti in izgnani iz Belorusije;
- G. ker odbor OZN za človekove pravice in drugi mednarodni mehanizmi za človekove pravice redno opozarjajo na dejstvo, da več določb v beloruski zakonodaji nasprotuje mednarodnim normam in standardom in da te določbe omejujejo svobodo izražanja na spletu in drugje; ker so zaporedne spremembe zakona o množičnih občilih razširile omejitve licenciranja, nadzorovanje vsebin in postopke za opozarjanje medijev in njihovo zaprtje na spletne vire in občila, oblastem pa podelile široka diskrecijska pooblastila za blokiranje spletišč brez odločbe sodišča;
- H. ker so bile maja 2021 sprejete dodatne spremembe veljavne zakonodaje o medijih; ker te spremembe omogočajo zaprtje medijskih hiš brez zaslišanja pred sodiščem; ker se bodo novinarji, ki bodo poročali o nedovoljenih dogodkih, šteli za sodelujoče na dogodku; ker bodo spletni prenosi v živo in objavljane rezultate glasovanj prepovedani za vse subjekte brez akreditacije; ker je bil seznam vzrokov za zavrnitev novinarske akreditacije podaljšan, prav tako kot seznam prepovedanih medijskih vsebin; ker so oblasti, ki so trenutno na oblasti v Belorusiji, vse te ukrepe sprejele za nadaljnje omejevanje svobode medijev, svobode izražanja in zbiranja ter za zmanjšanje preglednosti ravnanja države, ki je nujen pogoj za demokratično delovanje družbe;
- I. ker sta bila med prisilnim pristankom Ryanairovega leta iz Aten v Vilno v Minsku prijeta Raman Pratasevič in njegovo rusko dekle Sofija Sapega; ker je Pratasevič raziskovalni novinar in je bil glavni urednik družbenomedijskega programa Nexta Live iz Varšave, ki je objavljala informacije o dejavnostih opozicije in o demonstracijah ter je postal priljubljen način organizacije demonstracij v Belorusiji; ker ima Raman

Pratasevič v EU status begunca;

- J. ker je v video posnetku, ki je bil objavljen na spletu, Raman Pratasevič dejal, da je zdrav, in priznal svojo vlogo pri organizaciji množičnih demonstracij v Minsku; ker Pratasevič s tem nastopom na beloruski državni televiziji ni vlival veliko zaupanja, saj so bile vidne modrice na njegovem obrazu, precej verjetno pa je, da njegov nastop ni bil prostovoljen in da je bilo to priznanje izsiljeno; ker Konvencija OZN proti mučenju prepoveduje izsiljena priznanja;
  - K. ker je zaradi prisilnega pristanka Ryanairovega leta EU sprejela dodatne sankcije, tudi usmerjene gospodarske sankcije;
  - L. ker so kljub zatiranju sindikalistov in delavcev zaradi njihovega sodelovanja v demonstracijah sindikalne organizacije pozvale k odpravi gospodarskih sankcij proti beloruskim podjetjem, saj menijo, da bi lahko tovrstne sankcije privedle do izgub delovnih mest, nižjih plač in nadaljnjih omejitev njihovih delavskih pravic;
1. obsoja prisilni pristank Ryanairovega leta 4978 v Minsku 23. maja 2021 in poziva Mednarodno organizacijo za civilno letalstvo (ICAO), naj uvede nujno preiskavo tega incidenta; poziva beloruske oblasti, naj sodelujejo z institucijami za mednarodni zračni prevoz, zlasti ICAO, pri preiskovanju dogodkov v zvezi s pristankom Ryanairovega leta 4978, da bi v celoti pojasnili, kaj se je zgodilo; jemlje na znanje zadrževanja beloruskih oblasti, da so pripravljene sodelovati;
  2. je zaskrbljen zaradi držav, ki ne oklevajo pred vmešavanjem v mednarodni zračni prevoz in njegova mednarodno dogovorjena pravila in standarde zaradi političnih razlogov, nazadnje s strani Belorusije, prej pa tudi drugih držav; spominja vse države, da so obvezane k spoštovanju mednarodnega prava v zvezi z mednarodnimi pravili za zračni promet; poziva EU, naj ne uporablja dvojnih meril, ko se odziva na tovrstne dogodke;
  3. obsoja kazenske postopke v teku zoper kritike, demonstrante in aktiviste iz civilne družbe v Belorusiji; z zaskrbljenostjo opaža visoko število kazenskih postopkov v zvezi z organizacijo in izvajanjem nezakonitih množičnih dogodkov in demonstracij; poziva beloruske oblasti, naj takoj prenehajo s temi dejanji in naj popolnoma spremenijo svoje ravnanje; poudarja, da ta politika ogroža temeljne norme in vrednote beloruske družbe, pa tudi njeno enotnost;
  4. poziva vse sile v Belorusiji in v mednarodni skupnosti, naj raziščejo načine za vzpostavitev dialoga in posredovanje, da bi se lahko vrnilo k državnemu dialogu z vsemi političnimi silami, ne da bi pri tem izključili katero koli stran;
  5. poziva beloruske oblasti, naj zagotovijo spoštovanje človekovih in demokratičnih pravic v njihovi celoti izraža zaskrbljenost zaradi namere, da bi za poldrugo leto, do konca leta 2023, odložili volitve v regionalne skupščine;
  6. obsoja potekajoči kazenski pregon novinarjev in drugih medijskih delavcev; poziva beloruske oblasti, naj zagotovijo celovito spoštovanje človekovih pravic, v številni svobodo tiska in svobodo izražanja; z globoko zaskrbljenostjo ugotavlja, da je prijetje Ramana Prataseviča in Sofije Sapega znak izjemno zaskrbljujočega porasta zatiranja

- kritikov, tudi tistih, ki živijo v tujini; poziva k izpustitvi na prostost vseh novinarjev in medijskih delavcev, prijetih na demonstracijah;
7. poziva beloruske oblasti, naj nemudoma izpustijo Ramana Prataseviča in Sofijo Sapega in naj jima dovolijo zapustiti državo;
  8. poziva k takojšnji izpustitvi na prostost vseh političnih zapornikov in vseh oseb, prijetih na demonstracijah po volitvah;
  9. ponavlja svoje načelno stališče, da je treba spoštovati mednarodno pravo v celoti, zlasti pravo na področju človekovih pravic in določbo Listine OZN v zvezi z načeli mednarodnih odnosov, všteti suvereno pravico ljudi, da sami odločajo o svoji prihodnosti brez tujega vmešavanja ali postopkov za sprejetje sankcij; zavrača in obsoja dvojna merila pri presoji in uporabi teh norm;
  10. jemlje na znanje mednarodno podporo demonstracijam civilne družbe v Belorusiji, ki se skušajo izviti iz brezizhodnega položaja in najti rešitev te globoke krize;
  11. poudarja, da nalaganje čedalje več sankcij ni razumna alternativa sprejemanju prejšnje politike Lukašenkovega režima, ki je lovil ravnotežje med boljšimi odnosi z Rusko federacijo na eni strani in večjim sodelovanjem z EU na drugi strani, pri čemer je bil edini cilj zagotoviti, da se režim obdrži na oblasti; ugotavlja, da sta bili obe politiki neuspešni in sta vodili le v čedalje večje regionalne napetosti in zatiranje v Belorusiji;
  12. poziva EU, naj si skupaj z OVSE in OZN prizadeva končati spore v Belorusiji in vrniti k nacionalnemu dialogu; poziva vse mednarodne partnerje, naj spoštujejo pravico beloruskega ljudstva, da samo odloča o svojem razvoju brez zunanjega pritiska in vmešavanja;
  13. izraža zaskrbljenost zaradi negativnih posledic obstoječih ali načrtovanih gospodarskih sankcij EU za celotno belorusko prebivalstvo; zato zavrača gospodarske sankcije; poudarja, da bi sankcije lahko privedle do še večjih delitev v beloruski družbi in povzročile poslabšanje socialnega stanja mnogih v državi, hkrati pa ne bodo prispevale k vračanju k demokraciji in spravi v beloruski družbi;
  14. priznava usmerjene omejevalne ukrepe za odgovorne politike in druge osebe, krive kršenja človekovih pravic in odgovorne za zatiranje tistih, ki si prizadevajo za pluralistično demokratično družbo in razpravo ter uveljavljajo svoje politične in socialne pravice, med njimi stavljanje in svobodo izražanja;
  15. izraža zaskrbljenost zaradi čedalje večjih napetosti v regiji; obžaluje izjave in ukrepe Litve in Poljske, ki še poglobljajo spore v regiji; poziva vse udeležene strani, naj se vzdržijo neustreznih ukrepov in naj prenehajo s podpihovanjem notranjih sporov v Belorusiji;
  16. poziva EU, naj spoštuje trajno željo večine prebivalcev Belorusije, da se nadaljujejo sodelovanje ter prijateljski in vzajemno koristni odnosi med njihovo suvereno državo in EU ter njenimi državami članicami in Rusko federacijo; opozarja, da globoki odnosi med Belorusijo in Rusijo temeljijo zlasti na izkušnjah iz 20. stoletja in da so vplivali na tranzicijske procese, ki so se po razpadu Sovjetske zveze začeli v vseh po novem

neodvisnih državah nekdanje Sovjetske zveze; poudarja, da ti vidiki še danes vplivajo na te družbe v tranziciji in na konkretna pričakovanja in pravice državljanov, da odločajo o prihodnosti svoje države in družbe;

17. poudarja, da je treba politiko vzhodnega partnerstva EU temeljito predelati; poziva k odpravi politik, ki države v tej regiji silijo, da morajo izbirati med sodelovanjem z EU ali z Rusko federacijo; spominja, da se je Belorusija že dolgo pred izbruhom trenutnega konflikta odločila, da bo vzpostavila posebne odnose z Rusko federacijo in sodelovanje v Evrazijski gospodarski uniji;
18. poudarja, da je nujno treba vzpostaviti regionalni dialog, ki bo vključeval Rusijo in EU in katerega namen bo zmanjšanje političnih napetosti v regiji, ponovna vzpostavitev zaupanja, spodbujanje vzajemno koristnih gospodarskih, trgovinskih in kulturnih odnosov ter omogočanje vsem civilnim deležnikom, da odločijo o svojih političnih, ustavnih in pravnih strukturah;
19. z veliko zaskrbljenostjo motri kopičenje vojaških sil na mejah med EU in Rusijo; je zaskrbljen, da bo politična nestabilnost v Belorusiji povečala verjetnost vojaškega spopada med Nato in Rusijo; poziva k umiku sil Nata z ruskih meja in k začetku pogajanj o razorožitvi, da bi prenehali s kopičenjem vojaških sil v Evropi in zmanjšali čedalje večjo verjetnost vojne;
20. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, vladam in parlamentom držav članic ter vladi Belorusije.